

Història del Centre Direccional - Via Verda - Abocadors - Sincrotró

El Pla General Metropolità dels anys 70

El nom de **Centre Direccional** apareix per primer cop al Pla General Metropolità del any 1976. Cal dir que, malgrat la data del document, aquest va ser redactat anys abans, encara sota la dictadura franquista.

Aquest Pla urbanístic (que oficialment era **Centre Direccional Cerdanyola-Sant Cugat**) comprenia els terrenys que van del Torrent dels Gorgs -davant de Serragalliners- fins al terme municipal de Sant Cugat del Vallès (el que posteriorment es coneixeria com la **Via Verda**) i definia una zona on s'havien d'ubicar centres de decisió d'àmbit molt més ampli que el local o comarcal. Així, es pensava ubicar-hi el recinte de la nova **Fira, la ciutat de la Justícia i diverses Conselleries**, entre altres equipaments. Es volia, en definitiva, fer un segon centre de la "Gran Barcelona" a l'altra vessant de Collserola, seguint un model que en alguns països anglosaxons havia tingut èxit.

El nou Pla Urbanístic dels anys 90 – La Via Verda

Cap als anys 90, però, ja estava clar que aquest primer pla mai es duria a terme i des de diverses instàncies públiques i privades (constructores, immobiliàries, ajuntament i altres administracions públiques) es va **pensar** a fer, a imatge i semblança de Sant Cugat, un conjunt residencial de qualitat. Aquesta nova planificació urbanística també comportava la construcció, a Collserola i altres indrets encara verges, de noves infraestructures que haguessin generat fortes plusvàlues per uns pocs (els de sempre) i va originar que un conjunt de persones sensibilitzades pel medi ambient i oposades a l'especulació i a aquest model urbanístic, social i econòmic que amenaçava amb acabar amb els pocs espais més o menys conservats com a lliures i "naturals" dins l'entorn Barcelona i al Vallès, **s'unissin per salvar o preservar-los**.

Encara avui, si es puja al cim de La Mola a la nit s'observa tot un seguit de llums des de Matadepera, Terrassa, Rubí, fins Sant Cugat per un costat i el mateix entre Castellar, Sabadell, Sant Quirze i Cerdanyola per l'altre i -en mig-un corredor de foscor en terrenys no urbanitzats, la **Via Verda**.

Amb l'objectiu de protegir aquest corredor natural es va crear el **Fòrum Terrassenc per a la protecció i ordenació del medi natural i del paisatge**. Al 1996 editaven un tríptic titulat "**La Via Verda Sant Llorenç-Collserola**" on es feia evident l'existència de tot un corredor biològic que uneix dos espais naturals, imprescindible per evitar la

Roger Caballé
Ciudadà de Cerdanyola

degradació i mort de les espècies animals que hi viuen. En aquell tríptic, redactat per arquitectes urbanistes, naturalistes, geògrafs, advocats i altres, tots ells/es de diferents localitats del Vallès Occ. i alguns d'ells vinculats a la Universitat Autònoma. s'exposen les raons i el mapa del projecte.

L'any següent, 1997, a Cerdanyola es recull el repte llançat pel Fòrum i un conjunt de ciutadans es va agrupar sota l'entitat **Associació Cerdanyola Via Verda**, entitat que naixia amb la vocació de convertir-se en la defensora de la Via Verda a tot el Vallès i que es va presentar en societat amb un díptic significativament titulat: **Cerdanyola: la ciutat de la Universitat**, en el qual es defensava la necessitat de que part d'aquell espai (de Serragalliners fins al **Castell de Sant Marçal**) es convertís en ampliació de la UAB (dedicat a centres

de recerca). El **díptic** defensava que la resta dels terrenys (des del **Castell** fins a Sant Cugat) s'havia de reservar com a Via Verda. **Els seus estatuts fixen com objectius fundacionals: la màxima preservació possible de la natura i medi ambient a Cerdanyola, la difusió del ideari ecologista i la col.laboració amb entitats i organismes amb idèntica vocació.**

L'any 2000, el PSC (partit que, en aquell moment, havia ostentat sempre el poder a Cerdanyola des de les primeres eleccions democràtiques el 1979) presentava un projecte que comportava urbanitzar tot l'espai de Serragalliners a Sant Cugat amb habitatges, **mes** el que ells anomenaven "indústria neta" i espais esportius, entre altres tipus d'instal·lacions. El projecte anava acompanyat de noves i potents infraestructures viàries: una nova autopista per Collserola de Barcelona fins a la zona (Túnel viari d'Horta), una altra autopista per la falda de Collserola (Vial de Cornisa)... i com a "guinda final" es preveia un camp de golf -amb la seva corresponent urbanització- als terrenys de Can Codina i Can Canaletes.

Les **accions** contra els diferents projectes -primer aïllades i després ja coordinades per unificar les accions dels **diversos actors** que consideraven que aquest pla era un disbarat- van acabar fent forat entre la població i es van acabar convertint en un dels motius pels quals, finalment, els socialistes van perdre l'alcaldia de Cerdanyola passant a ser substituïts per un pacte tripartit d'Iniciativa, Convergència i ERC.

El Pla Urbanístic de l'"Ajuntament Tripartit" i l'aparició dels abocadors tòxics

El nou consistori va redactar un nou projecte urbanístic, que contemplava la conservació d'una franja de Via

Verda d'un ample mig de 900 metres, partint del límit amb Sant Cugat. La resta del territori es objecte de diferents plans parcials que ubica diferents **activitats i habitatges** en terrenys diversos. Al mateix temps, i com a fruit **dels moviments ciutadans**, s'abandonen moltes de les grans infraestructures viàries projectades –que son substituïdes per un ferrocarril metropolità soterrat que ha de travessar Collserola- i el projecte de camp de golf també passa a millor vida.

Tot aquest “joc de monopoly” coincideix amb el temps amb un nou fenòmens que estava amagat i que es manifesta a la tardor del 2004: els **abocadors tòxics**. A tocar del Torrent dels Gorgs, davant de Serragalliners, va aparèixer una doll d'aigües negres pestilents que va denunciar i posar en evidència les males pràctiques acumulades durant molts anys en aquell territori.

Fem un breu resum: des de finals dels anys 60 i fins als primers 70 aquest territori va ser cantera d'argila per construcció. Quan s'esgotà la cantera havia donat lloc a uns grans clots que, en alguns indrets, tenien una fondària de 60 metres. Als anys 70, i sense **respectar** un Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, es feia molt temptador abocar els residus industrials de tota mena -no importava la perillositat- allà on els transportistes sabien que ho podien llençar, previ pagament al propietari dels terrenys en qüestió.

Durant uns anys, aquests abocaments no van tenir cap cobertura legal. Posteriorment, però, i davant de les protestes veïnals i també d'alguns regidors de l'època, als anys 82-83 la Generalitat es fa càrrec del tema i comença un cert control. Però –posteriorment s'ha comprovat- aquest control mai va arribar a controlar la situació.

L'Informe IDOM

Després de reiterades demandes per part de Via Verda i de la ciutadania **sota el paraigua de la Plataforma antiabocadors** l'Ajuntament va encarregar, finalment, a l'empresa basca IDOM un informe exhaustiu sobre la situació en els terrenys. Aquest informe (de més de 1600 pàgines) està actualment a l'abast de qualsevol persona que el vulgui consultar, pagant 4,5 €. Encara que –cal fer esment- un cop realitzat l'Ajuntament es va resistir, en un primer moment, a lliurar còpies ni tan sols a les entitats que l'havien sol·licitat.

L'informe deixa clar que l'abocador tòxic ocupa una superfície de 18 hectàrees (superfície equivalent a 18 illes del eixample de Barcelona o 18 estadis com el Camp Nou). Té una fondària mitjana de 14 metres (equivalent a 5 pisos), amb un volum de 2,5 milions de metres cúbics) i buidar-lo requeriria 88.000 viatges de camions-banyera de 30 tones. Com veiem, per buidar-ho tot és posar-s'hi i...pagar. Però, qui ha de pagar? **Diguem aquí que el desastre d'Aznalcóllar comportà un volum de residus tòxics doble que aquí i es netejà en 208 dies amb una flota de 500 camions.**

Segons les anàlisis de l'informe i el Decret llei 9/2005

(lleí europea traspasada a la nostra legislació) amb la quantitat d'elements tòxics detectats caldria declarar aquelles 18 hectàrees com sòl contaminat i procedir a la seva restauració. Però, qui es el propietari que aporta al Pla Parcial uns terrenys que son una càrrega i no un actiu? I com ens comportariem en aquest cas?

També diu l'informe IDOM que si deixem les 18 hectàrees contaminades tal com estan, pels estudis epidemiològics i demés no sols no es pot fer res damunt d'aquesta superfície si no que caldrà deixar un àrea tres vegades superior on no es podrà edificar ni molt menys servir de zona verda o esportiva.

I fins on arribem? Mirant els plànols cap a llevant entrem a la població de Cerdanyola uns dos carrers més enllà de Serragalliners. I si mirem cap a ponent? Doncs en aquest cas la quarentena arriba a les portes del **Sincrotró**. **(Evidentment no en els dos sentits alhora)**. Si el Sincrotró es la joia de la corona meridional d'Europa, pot tenir com a veïnatge tota aquesta toxicitat? Per ubicar el Sincrotró es foradaren quasi pam a pam tots aquells terrenys, segons digueren, cercant la màxima estabilitat, estanqueïtat, etc. Ens volen fer creure que no detectaren res en tota aquesta superfície? On es la célebre supertecnologia que no detectà res? Perque silenciant tapem boques, per bé que tard o d'hora un altre episodi com el del 2004, però a les portes del Sincrotró...

Ja que el Sincrotró porta el nom angelical Alba al barri residencial el podríem anomenar Parc del Edén. Sona bé. Amb l'actual projecte de la zona o zones residencials sense extreure els residus, tan sols fent unes pantalles laterals i una superficial, deixant el fons obert i en contacte amb les aigües subterrànies, per llei s'haurà de fer un seguiment dels lixiviats (aigua que va disolvent els tòxics) instal·lant a la zona uns evaquadors-dipòsits, car no es poden dirigir directament al clavegueram i tot això durant un temps que s'estima com a mínim de 30 anys. A més d'altres controls ambientals. Tot això segons l'informe IDOM esmentat.

